

1935

1960

2018

Östra Husby Bygdegård

1935 – 2015

Östra Husby utgör centralorten på Vikbolandet. Byn med omnejd är belägen nästan mitt på denna vackra och säregna halvö, "Landet mellan vikarna".

Järnvägen från Norrköping hade nått Östra Husby 1894 för att året därpå dras vidare ända ut till Arkösund.

Kommunikationerna förbättrades märkbart med en gång, mer kom att hända i byn, men framför allt så blev stationerna/hållplatserna något av en samlingspunkt för traktens befolkning. Stationerna hade i regel ett postkontor och en av traktens telefoner som kunde nyttjas av gemene man som en telefonstation.

Under 1920- och 1930-talet ökade antalet nybildade föreningar drastiskt i landet. Föreningslivet började ta fart ordentligt. Många idrottsföreningar på landsbygden bildades på 1920-talet, men även andra intressegrupper startade föreningar av olika slag.

Östra Husby var inget undantag i det fallet. Rätt snart kom man underfund med att orten, i likhet med många andra orter på landsbygden, saknade samlingslokaler för den växande verksamheten. Det behövdes något annat och mer än samlingspunkten vid stationen.

Vid ett sammanträde i kommunalrummet den 18 april 1934 bildades Östra Husby Bygdegårds Byggnadsförening u.p.a. (utan personligt ansvar). Föreningen bildades som ekonomisk förening. En samlingslokal skulle byggas.

En tomt ställdes till förfogande. Det var en trekant i södra delen av Östra Husby som låg i spetsen mellan järnvägen och landsvägen till Kuddby. Man började samla virke till huset. Det lyckades mycket bra och givmildheten var stor. Många hade inte möjlighet att lämna virke till bygget. De tecknade sig för dagsverken vid bygget istället. Det ena förtog i och för sig inte det andra så en del gjorde båda sakerna. Det var säkert ett och annat ekonomiskt bidrag som också kom styrelsen till del.

Efter mycket frivilligt arbete och många kostnadsreducerande åtgärder stod en ganska stor och fin byggnad färdig på kort tid, mindre än ett år efter det att föreningen bildats.

Östra Husby nya bygdegård, den tredje i Östergötland, invigdes den 19 januari 1935. Invigningstalare var riksdagsman C.G. Schedin, Torsång.

Den direkta kostnaden för fastigheten och inventarier stannade vid 17827 kronor och 55 öre.

Redan från starten blev lokalen flitigt använd. Det fanns då ingen annan lokal för större sammankomster på hela Vikbolandet. Det rörde sig om föreningsaktiviteter, nöjeställningar, bröllopsmiddagar och födelsedagsfirande för att ta några exempel.

Man fick också möjlighet att gå på bio. Det var nykommet och blev mycket populärt. Vid många tillfällen fick man köra både två och tre föreställningar samma dag för att alla skulle få plats.

Det flitiga användandet av lokalen gjorde att den blev sliten och också lite omodern. I början av 1950-talet diskuterades därför en upprustning och modernisering av bygdegården. Så beslutades också och nu var det åter dags att tillsätta en byggnadskommitté och gå ut och vädja om bidrag med material och arbetsinsatser. Vädjan vann gensvar och efter många turer hos olika myndigheter om bygglov, bidrag etc. så kunde man sätta igång arbetet på hösten 1959.

Det blev en omfattande tillbyggnad och renovering. Bygdegården fick en ny exteriör med utbyggt tak och interiören förskönades. En trång och mörk entré byttes mot en ljus vestibul. Ett nytt studierum tillkom och vaktmästarbostaden utökades med två rum. I tillbyggnadens källarutrymme inreddes ett stort hobbyrum och nya toalettutrymmen. Köket utökades och fick en ny inredning. Salarna fick ekparkett på golven och nya stolar. Totalkostnaden för moderniseringen uppgick till 106000 kronor.

Sommaren 1960 stod byggnaden färdig och man kunde återinviga bygdegården.

Den 12 november 1986 blev läget akut då försäljningsavtal skulle skrivas under och rivning av huset skulle ske omgående. Några personer träffades omgående för att diskutera läget.

Styrelsen i bygdegårdsföreningen var då väl medveten om att det fanns en aktionsgrupp i gång under mottot "RÄDDA BYGDEGÅRDEN".

Aktionsgruppen delade in Östra Husby i fyra områden med en ansvarig per område och med uppdraget att informera alla boende om bygdegårdens situation och aktionsgruppens avsikt att rädda den.

Den lokala pressen och lokalradion kontaktades för att om möjligt få publicitet om situationen.

Aktionsgruppens aktiva handlande fick styrelse och andelsägare, kanske också en tilltänkt köpare, att hesitera och försäljningen kom i ett avvaktande skede.

Det framkom att skulderna nått 100000 kronor och aktionsgruppen beslutade att försöka få till stånd ett möte med kommunledningen i Norrköping.

Den 22 december 1986 träffade Stig Lindén och Jan Ettlign kommunstyrelsens ordförande Karl-Erik Wernersson och begärde ekonomisk hjälp från kommunen. Svaret var tyvärr negativt (kan inte hjälpa alla föreningar med dålig ekonomi) och att det krävdes att invånarna själva bidrog med egna arbetsinsatser och pengar för att man överhuvudtaget skulle ta upp frågan i kommunen.

Mötet resulterade i att de områdesansvariga gick ut till alla för att "sälja" en andel à 1000 kronor. Pengarna var en del i att dels rädda bygdegården och dels kunna genomföra en eventuell framtida renovering av huset som med åren blivit rätt slitet. Efter en vecka hade man fått ihop 150 namn som var villiga att bidra med 1000 kronor, alltså totalt 150000 kronor.

Nu upphävdes beslutet att sälja och riva bygdegården. Aktionsgruppen hade lyckats så långt att bygdegården fick en chans att överleva. Engagemanget växte bland ortens invånare

Kyrkan skänkte en helgs kollekt till bygdegården som hjälp till överlevnaden. Med tiden steg också antalet andelsägare till slutliga 182 stycken.

1986 bildades nya bygdegårdsföreningen och en interimsstyrelse valdes. Den gamla bygdegårdsföreningen hade i princip upphört och hade en mycket låg profil.

I den nya bygdegårdsföreningens interimsstyrelse ingick följande personer: Stig Lindén (ordförande), Jan Ettling, Anders Hellberg, Per Westerholm, Anna-Lena Axelsson, Rolf Järnvall, Arne Järnvall och Jan Svensson.

Biografverksamheten återupptogs 1988, projektorrum och utrustning iordningställdes till en kostnad av 70000 kronor. I samband med detta fick man också en ny samlingslokal av den gamla vaktmästarbostaden.

Man arbetade idogt i föreningen. Det bildades olika grupper; fastighetsgrupp, programgrupp, filmgrupp, teknikgrupp som aktivt drev underhåll, festarrangemang biografverksamhet etc.

Allt netto man fick in gick oavkortat till underhåll och förbättringar som gjordes underhand. Det var ständigt ebb i kassan men det gick runt rent ekonomiskt.

Den nya bygdegårdsföreningen beslutade att projektering av en om- och tillbyggnad skulle påbörjas om finansieringen kunde lösas genom att Norrköpings kommun bidrog med 15%, Boverket gav bidrag med 50% och eget kapital och arbete utgjorde 35% av totalkostnaden.

Efter många invecklade turer i olika instanser var ekonomin säkrad och projektering av en totalrenovering och tillbyggnad gjordes.

Arbetet med ombyggnaden startade 1994 och var genomförd april 1995.

Återigen hade Ortsborna ställt upp och värnat om bygdegårdens existens. Det skall här nämnas att det var Anna-Lena Axelsson som förtjänstfullt höll i trådarna som föreningens ordförande under byggtiden.

Återinvigningen skedde på sommaren 1995.

Nu upplöstes den nya bygdegårdsföreningen och gick upp i Östra Husby Bygdegårdsförening.

Bygdegården är idag en högt nyttjad lokal med betydande uthyrning och föreningen har en mycket god ekonomi.

Utöver aktiviteter inom bygdegårdsföreningens hägn såsom biografverksamhet, trettondagsbaler (tradition), pubaftnar, teaterföreställningar, grillkvällar etc., så anordnas olika kurser som ex. dans och knyppling. Korpen har flera aktiviteter.

Det anordnas pensionärsdans, kortspelsaftnar och gymnastik. Det är i stort sett aktiviteter varje dag i veckorna, i synnerhet på vinterhalvåret. Till detta kommer föreningsmöten av olika slag och en hög uthyrning för privata tillställningar.

Nedtecknat under 2010

Lennart Jönsson
Styrelseledamot i Östra Husby Bygdegårdsförening

Källor: Gamla protokoll och andra dokument, bilder från ombyggnader samt ett antal intervjuer från personer som varit aktiva i bygdegårdsföreningarna och vid ombyggnader.